

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI
ARAGAY

Toni Soler: autoretrat d'un adolescent

Quan tenia 16 anys, a Toni Soler se li va morir el pare, l'Antonio, d'un tumor cerebral. Ell era el germà petit, l'adolescent de la casa: la seva reacció va ser negar el dol. No va plorar-lo. Ara, tants anys després, a l'edat que tenia el seu pare quan li van diagnosticar la malaltia (52 anys), ha posat per escrit aquella experiència, que va ser menys traumàtica del que oficialment tocava. Aquest és el trauma que ha arrossegat durant dècades; el record incòmode d'aquell adeu no dit al pare se li ha arrapat com un tumor silenciós. Així es titula el llibre: *Tumor* (Anagrama). "Han passat trenta-sis anys. He trigat molt. He trigat massa".

Aquell llibre és, no obstant això, alguna cosa més que un llibre sobre la mort d'un pare. És l'autoretrat d'un adolescent, la seva família... i altres catalans. És un retrat d'època. I és també, i sobretot, un text d'introspecció psicològica en què l'autor es despulla. "No vaig ser conscient de la gravetat de la situació fins a l'últim moment, en part per la meua resistència a saber (és tan fàcil no saber les coses, quan un no vol saber-les), en part perquè, tot i tenir catorze anys, continuava sent petit i la resta de la família tenia una tendència innata a protegir-me".

La família Soler Guasch, figures d'origen, classe mitjana, van viure la itinerància professional de l'Antonio, empleat de banca que va anar progressant: la destinació en què van acabar arrelant va ser Bada-

lona. Però, per als pares, la idealitzada Arcàdia empordanesa sempre va ser el referent. "Xovinisme empordanès", en diu el Toni. El dia que se li va acudir cridar "*Badalona, patria querida*" els pares el van esbrincar seriosament. "Es van sentir ofesos!"

La mare, Carme Guasch, mestra, un cop enviudada va desenvolupar la seva carrera literària, una obra majoritàriament poètica dedicada al record del marit absent.

Ella era temperamental i tossuda, afectuosa i impulsiva, la que feia els petons i els crits, la que repartia algun bolet i algun retret feridor; el pare era íntegre i equànime, bonhomí, discret i pràctic: "La por a la virulència de la mare era menor que la por a decebre el pare, l'home recte que no s'equivocava mai".

"De vegades em pregunto si realment era tan perfecte". Es pot dir que fracassa en l'intent de buscar-li imperfeccions, però troba altres coses: sobretot es retroba més a si mateix, accepta el noi que va ser, amb tota la càrrega d'egoisme adolescent i d'incomprensió cap a la malaltia del pare. "Havia decidit que tot allò no m'afectaria i ho vaig dur fins a les últimes conseqüències", actuant com un personatge secun-

dari, apartat de tot, "exclòs i autoexclòs". El seu ego narcisista reclamava espai, com queda clar al dietari íntim *The Toni news*, un tabloide amb ell al centre de tot. La família en ruïnes li feia nosa. Va convertir el "dol congelat -com en diuen els psicòlegs- en una exhibició de fortaleza". Les circumstàncies particulars van agreujar el que és habitual: "Com tants adolescents, sentia un

rebuig cap al niu familiar i sublimava el que desco-

bria més enllà: el valor de l'amistat, la descoberta de l'amor, els inicis de la diversió adulta, l'alcohol, les converses grandiloqüents, l'existencialisme de pa sucat amb oli, l'afirmació de la individualitat i el con-

venciment de pertà-

nyer a una generació d'escolllits que, aquest cop sí, capgirarien el món".

Al cap de setze anys va venir la mort de la mare, de càncer. "Va ser una malaltia difícil de portar, a estones, però estic content i agraït d'haver viscut amb intensitat els seus últims temps [...], de compartir nits d'hospital, en què ella tirava de químiu i jo de petaca de whisky per controlar l'angoixa i la por". Aquella mort sí que el va esquinçar per dins. Ja estava preparat per plorar. ♦♦

CÈLIA ATSET